

HPK 1 Põllumajandustootja säilitab püsirohumaat pindala vähemalt ulatuses, mis on võrdne ühise taotluse esitamise aastale eelnenud kalendriaastal esitatud ühise taotluse alusel kindlaks määratud püsirohumaat pindalaga. Kui on määratud püsirohumaat tagasirajamise kohustus, siis peab püsirohumaat olema tagasi rajatud tagasirajamise kohustuse määramise aasta 15. juuniks.

(Maaeluministri 21.12.2022. a määrus nr 68 § 2 lg 2 ja 5)

Kontrollitakse administratiivselt

HINDAMISMAATRIKS püsirohumaat ülesharimise rikkumise hindamiseks

	1	2	3	4	5
TÕSIDUS	Mõju nõude eesmärgile praktiliselt puudub	Mõju nõude eesmärgile on vähene	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga raskete tagajärgedega või ohustab inimeste ja loomade tervist
	Üles haritud PR pind kuni 2,99 ha.	Üles haritud PR pind 3-14,99 ha või üles haritud TAR pind kuni 2,99 ha.	Üles haritud PR pind 15-29,99 ha või üles haritud TAR pind 3-14,99 ha.	Üles haritud PR pind 30 ha või rohkem või üles haritud TAR pind 15 ha või rohkem.	
ULATUS	Ei oma mõju kogu tegevusele	Mõjutab vähe kogu tegevust	Mõjutab oluliselt kogu tegevust	Mõju väljub ettevõttest	Mõju väljub ettevõttest ning sellel on rasked tagajärjed või oht inimeste või loomade tervisele
	Üles haritud PR, TAR pind moodustab kogu PR, TAR pinnast kuni 9,99% või kogu PR, TAR pind kuni 3ha.	Üles haritud PR, TAR pind moodustab kogu PR, TAR pinnast 10-49,99%.	Üles haritud PR, TAR pind moodustab kogu PR, TAR pinnast 50-74,99%.	Üles haritud PR, TAR pind moodustab kogu PR, TAR pinnast 75% või rohkem.	
PÜSIVUS	Koheselt eemaldatav mõju	Kergesti eemaldatav mõju	Raskesti eemaldatav mõju	Püsiv mõju	Püsiv mõju, millel on rasked tagajärjed või oht inimeste või loomade tervisele
	Varasema kolme aasta jooksul pole PR ülesharimisega probleeme olnud või varasema kolme aasta jooksul on küll PR üles haritud, kuid see on 100% tagasi rajatud.	Varasema kolme aasta jooksul on PR üles haritud.			

Kontrollitakse administratiivselt

HINDAMISMAATRIKS püsirohuma tagasirajamata jätmise hindamiseks

	1	2	3	4	5
TÕSIDUS	Mõju nõude eesmärgile praktiliselt puudub	Mõju nõude eesmärgile on vähene	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga raskete tagajärgedega või ohustab inimeste ja loomade tervist
	Tagasirajamise kohustuse alune pind kuni 19,99 ha.	Tagasirajamise kohustuse alune pind 20-49,99 ha.	Tagasirajamise kohustuse alune pind 50-99,99 ha.	Tagasirajamise kohustuse alune pind 100 ha või rohkem.	
ULATUS	Ei oma mõju kogu tegevusele	Mõjutab vähe kogu tegevust	Mõjutab oluliselt kogu tegevust	Mõju väljub ettevõttest	Mõju väljub ettevõttest ning sellel on rasked tagajärjed või oht inimeste või loomade tervisele
	Tagasi rajamata pind kogu tagasirajamise kohustuse alusest pinnast on kuni 9,99%.	Tagasi rajamata pind kogu tagasirajamise kohustuse alusest pinnast 10-49,99%.	Tagasi rajamata pind kogu tagasirajamise kohustuse alusest pinnast 50-94,99%.	Tagasi rajamata pind kogu tagasirajamise kohustuse alusest pinnast 95-100%.	
PÜSIVUS	Koheselt eemaldatav mõju	Kergesti eemaldatav mõju	Raskesti eemaldatav mõju	Püsiv mõju	Püsiv mõju, millel on rasked tagajärjed või oht inimeste või loomade tervisele
	Tagasirajamise kohustus täitmata eelmisel aastal määratud kohustuse osas.	Tagasirajamise kohustus täitmata varasemal (kui eelmisel) aastal määratud kohustuse osas.			

Toetuse vähendamine hooletusest tuleneva rikkumise puhul: 3-4 punkti – 1%
 5-9 punkti – 3%
 10-13 punkti – 5%
 14-15 punkti – 10%

Esmane kordumine 10%

Korduvalt korduv rikkumine või tahtlik rikkumine 15-100%

HPK 2 Turvasmullaga põllumajandusmaal ei ole lubatud künda ega freesida. Turvasmullaga põllumaal on lubatud künda ja freesida üks kord kolme aasta jooksul. Kuivendamata märgalaid ja turvasmullaga põllumajandusmaid ei ole lubatud kuivendada. Kuivendatud märgalade ja turvasmullaga põllumajanduslikuks tegevuseks kasutataval põllumajandusmaal on drenaazisüsteeme lubatud rekonstrueerida üksnes siis, kui kasutatakse lahendusi, mis ei suurenda kasvuhoonegaaside heitkoguseid ja kui see on vajalik mineraalmullas paikneva drenaazisüsteemi toimimiseks. Esimeses ja teises lauses sätestatud nõudeid ei kohaldata kuivendatud turvasmuldadele seadedreanaazi ehitamise ja veetaseme tõstmise korral.

(Maaeluministri 21.12.2022. a määrus nr 68 § 3 lg 1 ja 2)

Kontrollitakse kohapeal

	1	2	3	4	5
TÕSIDUS	Mõju nõude eesmärgile praktiliselt puudub	Mõju nõude eesmärgile on vähene	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga raskete tagajärgedega või ohustab inimeste ja loomade tervist
	Turvasmullaga põllumajandusmaad on küntud või freesitud.	Kuivendatama märgalaid ja turvasmullaga põllumajandusmaid on kuivendatud.			
ULATUS	Ei oma mõju kogu tegevusele	Mõjutab vähe kogu tegevust	Mõjutab oluliselt kogu tegevust	Mõju väljub ettevõttest	Mõju väljub ettevõttest ning sellel on rasked tagajärjed või oht inimeste või loomade tervisele
	Turvasmullaga põllumajandusmaid on küntud ja/või freesitud või kuivendamata märgalaid ja/või turvasmullaga põllumajandusmaid kuivendatud 1-24,99% ulatuses.	Turvasmullaga põllumajandusmaid on küntud ja/või freesitud või kuivendamata märgalaid ja/või turvasmullaga põllumajandusmaid kuivendatud 25-49,99% ulatuses.	Turvasmullaga põllumajandusmaid on küntud ja/või freesitud või kuivendamata märgalaid ja/või turvasmullaga põllumajandusmaid kuivendatud 50-74,99% ulatuses.	Turvasmullaga põllumajandusmaid on küntud ja/või freesitud või kuivendamata märgalaid ja/või turvasmullaga põllumajandusmaid kuivendatud 75-100% ulatuses.	
	Koheselt eemaldatav mõju	Kergesti eemaldatav mõju	Raskesti eemaldatav mõju	Püsiv mõju	Püsiv mõju, millel on rasked tagajärjed või oht inimeste või loomade tervisele

PÜSIVUS	Turvasmullaga põllumajandusmaid on küntud ja/või freesitud või kuivendamata märgalaid ja/või turvasmullaga põllumajandusmaid kuivendatud ühel aastal.	Turvasmullaga põllumajandusmaid on küntud ja/või freesitud või kuivendamata märgalaid ja/või turvasmullaga põllumajandusmaid kuivendatud kahel või rohkemal aastal.	Turvasmullaga põllumajandusmaid on küntud ja/või freesitud või kuivendamata märgalaid ja/või turvasmullaga põllumajandusmaid kuivendatud kahel või rohkemal aastal ning tagasirajamise kohustus ei ole täidetud.		

Toetuse vähendamine mittetahtliku rikkumise puhul: 3-4 punkti – 1%
5-9 punkti – 3%
10-13 punkti – 5%
14-15 punkti – 10%

Esmane kordumine 10%

Korduvalt korduv rikkumine või tahtlik rikkumine 15-100%

HPK 3 Põllumajandusmaal ei ole lubatud põletada kulu, heina ja põhku, välja arvatud:

1) Põllumajandus- ja Toiduameti ettekirjutuse alusel ohtliku taimekahjustaja tõrjumise eesmärgil;

2) Keskkonnaameti nõusolekul kaitstaval loodusobjektil kaitse-eesmärgi saavutamiseks.

(Maaeluministri 21.12.2022. a määrus nr 68 § 3 lg 3)

Kontrollitakse kohapeal

	1	2	3	4	5
TÕSIDUS	Mõju nõude eesmärgile praktiliselt puudub	Mõju nõude eesmärgile on vähene	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga raskete tagajärgedega või ohustab inimeste ja loomade tervist
			Põllumajandusmaal on kokku kogutud põhku/heina põletatud.	Põllumajandusmaal on põletatud kokku kogumata heina, põhku või kulu.	Põllumajandusmaal toimunud põleng on tekitanud otsest ohtu inimese või looma tervisele.
	Ei oma mõju kogu tegevusele	Mõjutab vähe kogu tegevust	Mõjutab oluliselt kogu tegevust	Mõju väljub ettevõttest	Mõju väljub ettevõttest ning sellel on rasked

ULATUS					tagajärjed või oht inimeste või loomade tervisele
	Kulu on põletatud kuni 5% kogu põllumajandusmaast või on põletatud kokku kogutud heina/põhku.	Heina/põhku või kulu on põletatud üle 5% kuni 25% kogu põllumajandusmaast.	Heina/põhku või kulu on põletatud üle 25% kogu põllumajandusmaast.	Heina/põhku või kulu põletamisel on tuli väljunud taotleja territooriumilt.	Heina/põhku või kulu põletamisel on tekkinud otsene oht inimese või looma tervisele.
PÜSIVUS	Koheselt eemaldatav mõju	Kergesti eemaldatav mõju	Raskesti eemaldatav mõju	Püsiv mõju	Püsiv mõju, millel on rasked tagajärjed või oht inimeste või loomade tervisele
			Põletamisest taastumine toimub vegetatsiooni-perioodi jooksul, põllumajandusmaa on võimalik kasutusele võtta jooksval või järgmisel aastal.	Põletamisest taastumine on pikaajaline protsess ning järgmisel aastal pole võimalik põllumajandusmaad kasutusele võtta.	Kahjustada on saanud pärandniidud või muud looduslikult väärtuslikud alad või on lisaks põllumajandusmaale kahjustada saanud ka mittepõllumajanduslikud objektid, mille kohene taastumine/taastamine ei ole võimalik.

Toetuse vähendamine mittetahtliku rikkumise puhul: 3-4 punkti – 1%
5-9 punkti – 3%
10-13 punkti – 5%
14-15 punkti – 10%

Esmane kordumine 10%

Korduvalt korduv rikkumine või tahtlik rikkumine 15-100%

HPK 5 Üle 10% kaldega aladel tuleb erosiooni takistamiseks põllumajandusmaa harimisel kasutada järgmisi agrotehnilisi võtteid:

- 1) mulla harimine risti kallakuga;
- 2) püsirohumaa rajamine;
- 3) heintaimede kasvatamine;
- 4) minimeeritud mullaharimine;

5) kaitseribade rajamine küngaste nõlvadele või veekogude kallastele.

(Maaeluministri 21.12.2022. a määrus nr 68 § 3 lg 4)

Kontrollitakse kohapeal

	1	2	3	4	5
TÕSIDUS	Mõju nõude eesmärgile praktiliselt puudub	Mõju nõude eesmärgile on vähene	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga raskete tagajärgedega või ohustab inimeste ja loomade tervist
		Harimisel ei ole kasutatud erosiooni takistamiseks sobivaid agrotehnilisi võtteid, kuid erosiooni ei ole toimunud.	Harimisel ei ole kasutatud erosiooni takistamiseks sobivaid agrotehnilisi võtteid ning on tuvastatud mulla ärakanne tuule- või vee-erosiooni tagajärjel.		
ULATUS	Ei oma mõju kogu tegevusele	Mõjutab vähe kogu tegevust	Mõjutab oluliselt kogu tegevust	Mõju väljub ettevõttest	Mõju väljub ettevõttest ning sellel on rasked tagajärjed või oht inimeste või loomade tervisele
	Nõuet on rikutud taotleja põllumajandusm aal kuni 5% põldude pinnast, mis asuvad kaldega alal.	Nõuet on rikutud taotleja põllumajandusm aal üle 5% kuni 25% põldude pinnast, mis asuvad kaldega alal.	Nõuet on rikutud taotleja põllumajandusm aal üle 25% kuni 90% põldude pinnast, mis asuvad kaldega alal.	Nõuet on rikutud taotleja põllumajandusm aal üle 90% kuni 100% põldude pinnast, mis asuvad kaldega alal.	
	Koheselt eemaldatav mõju	Kergesti eemaldatav mõju	Raskesti eemaldatav mõju	Püsiv mõju	Püsiv mõju, millel on rasked tagajärjed või oht inimeste või loomade tervisele

PÜSIVUS		Põldudel, mis asuvad üle 10% kaldega alal, ei ole erosiooni takistamiseks kasutatud sobivaid agrotehnilisi võtteid, kuid erosiooni ei ole toimunud.	Põldudel, mis asuvad üle 10% kaldega alal, ei ole erosiooni takistamiseks kasutatud sobivaid agrotehnilisi võtteid ning on tuvastatud mulla ärakanne tuule- või vee-erosiooni tagajärjel.		

Toetuse vähendamine mittetahtliku rikkumise puhul: 3-4 punkti – 1%
5-9 punkti – 3%
10-13 punkti – 5%
14-15 punkti – 10%

Esmane kordumine 10%

Korduvalt korduv rikkumine või tahtlik rikkumine 15-100%

HPK 6 Põllumajandusliku majapidamise põllumaast ja püsiluhtidealusest maast peab vähemalt 50% olema talvise taimkatte all. Kui põllumajandusliku majapidamise põllumaast ja püsiluhtidealusest maast vähemalt 50% kasvatatakse köögivilja, kartulit, puuvilja, marjakultuuri, lilli, maitse- ja ravimtaimi ning istikuid, peab põllumajandusliku majapidamise põllumaast ja püsiluhtidealusest maast vähemalt 30% olema talvise taimkatte all. Talviseks taimkatteks loetakse 1. novembrist kuni 31. märtsini põllumaal ja püsiluhtidealusel maal olevad põllumajanduskultuurid, sealhulgas vahekultuur, kõrretüü ja taimejäänused.

(Põllumajandusministri 21.12.2022. a määrus nr 68 § 3 lg 5)

Kontrollitakse kohapeal

	1	2	3	4	5
TÕSISUS	Mõju nõude eesmärgile praktiliselt puudub	Mõju nõude eesmärgile on vähene	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga raskete tagajärgedega või ohustab inimeste ja loomade tervist
	Talvine taimkate külvatud, kuid ei ole tärganud 1. novembriks.	Talvine taimkate on ebaühtlane, kultuur üksikute laikudena või pärast 1. novembrit üles haritud.	Talvine taimkate rajamata.		
	Ei oma mõju kogu tegevusele	Mõjutab vähe kogu tegevust	Mõjutab oluliselt kogu tegevust	Mõju väljub ettevõttest	Mõju väljub ettevõttest ning sellel on rasked tagajärjed või

ULATUS					oht inimeste või loomade tervisele
	Talvise taimkatte all on üle 45% taotleja kogu põllumaast ja püsikultuuridealusest maast. Kui põllumajandusliku majapidamise põllumaast ja püsikultuuridealusest maast vähemalt 50% kasvatatakse köögivilja, kartulit, puuvilja, marjakultuuri, lilli, maitse- ja ravimtaimi ning, istikuid on talvise taimkatte all üle 25% kogu põllumaast ja püsikultuuridealusest maast.	Talvise taimkatte all on üle 15% kuni 45% taotleja kogu põllumaast ja püsikultuuridealusest maast. Kui põllumajandusliku majapidamise põllumaast ja püsikultuuridealusest maast vähemalt 50% kasvatatakse köögivilja, kartulit, puuvilja, marjakultuuri, lilli, maitse- ja ravimtaimi ning istikuid on talvise taimkatte all üle 10% kuni 25% kogu põllumaast ja püsikultuuridealusest maast.	Talvise taimkatte all on alla 15% taotleja kogu põllumaast ja püsikultuuridealusest maast. Kui põllumajandusliku majapidamise põllumaast ja püsikultuuridealusest maast vähemalt 50% kasvatatakse köögivilja, kartulit, puuvilja, marjakultuuri, lilli, maitse- ja ravimtaimi ning istikuid on talvise taimkatte all vähem kui 10% kogu põllumaast ja püsikultuuridealusest maast.		
PÜSIVUS	Koheselt eemaldatav mõju	Kergesti eemaldatav mõju	Raskesti eemaldatav mõju	Püsiv mõju	Püsiv mõju, millel on rasked tagajärjed või oht inimeste või loomade tervisele
		Puudub talvine taimkate, kuid erosiooni ei ole toimunud.	Puudub talvine taimkate ning on tuvastatud mulla ärakanne tuule- või vee-erosiooni tagajärjel.		

Toetuse vähendamine mittetahtliku rikkumise puhul: 3-4 punkti – 1%
5-9 punkti – 3%
10-13 punkti – 5%
14-15 punkti – 10%

Esmane kordumine 10%

Korduvalt korduv rikkumine või tahtlik rikkumine 15-100%

HPK 7 Põllumajandusliku majapidamise põllumaal ei ole lubatud kasvatada samal põllul sama põhikultuuri üle kolme aasta. Põllumajandusliku majapidamise põllumaast 50% ei ole lubatud kasvatada sama põhikultuuri kahel järjestikusel aastal, välja arvatud vahekultuuri kasvatamise korral ja kui tagatakse põhikultuuri vaheldumine vähemalt kolme aasta möödudes. Esimeses ja teises lauses sätestatud nõudeid ei kohaldata mitmeaastaste põllukultuuride, rohumaakultuuride ja looduslike rohttaimede kasvatamise ning maa mustkesas ja söödis hoidmise korral.

(Maaeluministri 21.12.2022. a määrus nr 68 § 3 lg 6, 7 ja 8)

Kontrollitakse administratiivselt

	1	2	3	4	5
TÕSIDUS	Mõju nõude eesmärgile praktiliselt puudub	Mõju nõude eesmärgile on vähene	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga raskete tagajärgedega või ohustab inimeste ja loomade tervist
		Võivad hakata levima taimekahjurid ja –haigused ning väheneb saagikus			
ULATUS	Ei oma mõju kogu tegevusele	Mõjutab vähe kogu tegevust	Mõjutab oluliselt kogu tegevust	Mõju väljub ettevõttest	Mõju väljub ettevõttest ning sellel on rasked tagajärjed või oht inimeste või loomade tervisele
	Põllu- majandusliku majapidamise üheaastaste põllukultuuride alusest põllumaast on 50,01 - 60% kasvatatud sama põhikultuuri kahel järjestikusel aastal	Põllu- majandusliku majapidamise üheaastaste põllukultuuride alusest põllumaast on 60,01 – 79,99% kasvatatud sama põhikultuuri kahel järjestikusel aastal	Põllu- majandusliku majapidamise üheaastaste põllukultuuride alusest põllumaast on üle 80% kasvatatud sama põhikultuuri kahel järjestikusel aastal		
	Koheselt eemaldatav mõju	Kergesti eemaldatav mõju	Raskesti eemaldatav mõju	Püsiv mõju	Püsiv mõju, millel on rasked tagajärjed või oht inimeste või loomade tervisele

PÜSIVUS	Viljavahelduse nõuet rikunud ühel aastal				

Toetuse vähendamine mittetahtliku rikkumise puhul: 3-4 punkti – 1%
5-9 punkti – 3%
10-13 punkti – 5%
14-15 punkti – 10%

Esmane kordumine 10%

Korduvalt korduv rikkumine või tahtlik rikkumine 15-100%

HPK 8 Taotlejal on vastavalt määruse nr 68 "Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded ning kohustuslikud majandamisnõuded ning töö- ja tööhõivetingimustega seotud nõuded ja tööandja kohustused" §-le 6 kohustus säilitada põllumaaga ümbritsetud ja põllumaaga külgnevat põllusaart ja metsasiilu ning põllumaaga ümbritsetud ja põllumajandusmaaga külgnevat puude rida, hekki, puhastuslodu, settebasseini ja kiviaeda. Säilitada tuleb põllumajandusmaaga ümbritsetud ja põllumajandusmaaga külgnevat "Looduskaitseaduse" § 4 lõikes 1 nimetatud kaitstavaid looduse üksikobjekte ja "Muinsuskaitseaduse" § 11 lõigetes 2, 3 ja 6 nimetatud kinnismälestisi ning pärandkultuuriobjekte. Säilitada tuleb põllumajandusmaaga külgnevat kraavi.

Puude rea, heki või üksiku puu hoolduslõikus või pügamine on keelatud lindude pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal ning on lubatud alates 15. juulist.

(Maaeluministri 21.12.2022. a määrus nr 68 § 6 ja § 7 lg 1)

Kontrollitakse kohapeal

Hindamise objektid selle maatriksi alusel on põllusaar, metsasiil, puude rida, hekk, kraav, kiviaed.

	1	2	3	4	5
TÕSIDUS	Mõju nõude eesmärgile praktiliselt puudub	Mõju nõude eesmärgile on vähene	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga raskete tagajärgedega või ohustab inimeste ja loomade tervist
	Maastiku-element on rikunud kahjustatud või risustatud, kuid pindala vastab endiselt kehtestatud nõuetele.	Maastiku-element on rikunud, kahjustatud või risustatud, kuid pindala ei vasta enam kehtestatud nõuetele.		Maastiku-element on eemaldatud või hävitatud.	
	Ei oma mõju kogu tegevusele	Mõjutab vähe kogu tegevust	Mõjutab oluliselt kogu tegevust	Mõju väljub ettevõttest	Mõju väljub ettevõttest ning sellel on rasked tagajärjed või

ULATUS					oht inimeste või loomade tervisele
	1-25,99% maastiku-elementidest on hävitatud, eemaldatud, rikutud või kahjustatud.	26-50,99% maastiku-elementidest on hävitatud, eemaldatud, rikutud või kahjustatud.	51-75,99% maastiku-elementidest on hävitatud, eemaldatud, rikutud või kahjustatud.	76-100% maastiku-elementidest on hävitatud, eemaldatud, rikutud või kahjustatud.	
PÜSIVUS	Koheselt eemaldatav mõju	Kergesti eemaldatav mõju	Raskesti eemaldatav mõju	Püsiv mõju	Püsiv mõju, millel on rasked tagajärjed või oht inimeste või loomade tervisele
	Maastiku-elementidel kahjustused, mida on võimalik taastada järgmise kahe aasta jooksul. Hooldusloikus või pügamine on tehtud 10 päeva enne lubatud tähtaega.			Maastiku-elementi taastamine sellisel kujul, mis vastaks kehtestatud nõuetele, pole võimalik järgmise kahe aasta jooksul. Hooldusloikus või pügamine on tehtud rohkem kui 10 päeva enne lubatud tähtaega.	

Toetuse vähendamine mittetahtliku rikkumise puhul: 3-4 punkti – 1%
5-9 punkti – 3%
10-13 punkti – 5%
14-15 punkti – 10%

Esmane kordumine 10%

Korduvalt korduv rikkumine või tahtlik rikkumine 15-100%

Kontrollitakse kohapeal

Looduskaitseeseaduse § 4 lõikes 1 nimetatud kaitstav loodusobjekt (üksik puu, kivi, sh rahn või kiviakn, allikas), "Muinsuskaitseeseaduse" § 11 nimetatud kinnismälestis (matusepaik, muistne põld, lohukivi, kultusekoht, tee, sild) ning pärandkultuuriobjekt (mälestuskivi, pärimustega allikas, puu, kivisild, kivitruup, munakivitee, karjatanum) ning puhastuslodu ja settebassein.

	1	2	3	4	5
	Mõju nõude eesmärgile praktiliselt puudub	Mõju nõude eesmärgile on vähene	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga raskete tagajärgedega või ohustab inimeste ja loomade tervist

TÕSIDUS		Objekt on rikutud, kahjustatud või risustatud.		Objekt on eemaldatud või hävitatud.	
	Ei oma mõju kogu tegevusele	Mõjutab vähe kogu tegevust	Mõjutab oluliselt kogu tegevust	Mõju väljub ettevõttest	Mõju väljub ettevõttest ning sellel on rasked tagajärjed või oht inimeste või loomade tervisele
ULATUS		1 objekt on hävitatud, eemaldatud, rikutud või kahjustatud.	2-3 objekti on hävitatud, eemaldatud, rikutud või kahjustatud.	4 või rohkem objekti on hävitatud, eemaldatud, rikutud või kahjustatud.	
	Koheselt eemaldatav mõju	Kergesti eemaldatav mõju	Raskesti eemaldatav mõju	Püsiv mõju	Püsiv mõju, millel on rasked tagajärjed või oht inimeste või loomade tervisele
PÜSIVUS		Rikutud objektide taastamine või eemaldatud objekti endisesse asukohta paigaldamine on võimalik.		Objekti taastada ei ole võimalik.	

Toetuse vähendamine mittetahtliku rikkumise puhul: 3-4 punkti – 1%
5-9 punkti – 3%
10-13 punkti – 5%
14-15 punkti – 10%

Esmane kordumine 10%

Korduvalt korduv rikkumine või tahtlik rikkumine 15-100%

HPK 8 Põllumajandusmaal või sellega külgneval alal esinevast karuputke võõrliigist, mille kohta ei ole Maa- ja Ruumiametil andmeid, tuleb hiljemalt 31. maiks esitada teatis Keskkonnaametile.

(Maaeluministri 21.12.2022. a määrus nr 68 § 7 lg 2).

Kontrollitakse kohapeal

	1	2	3	4	5
TÕSIDUS	Mõju nõude eesmärgile praktiliselt puudub	Mõju nõude eesmärgile on vähene	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga raskete tagajärgedega või ohustab inimeste ja loomade tervist
		Taotleja põllumajandusmaal või sellega külgneval alal esinevad üksikud karuputke taimed.	Taotleja põllumajandusmaal või sellega külgneval alal esineb tihedalt karuputke taimi.		
ULATUS	Ei oma mõju kogu tegevusele	Mõjutab vähe kogu tegevust	Mõjutab oluliselt kogu tegevust	Mõju väljub ettevõttest	Mõju väljub ettevõttest ning sellel on rasked tagajärjed või oht inimeste või loomade tervisele
		Taotleja kogu põllumajandusmaal on 1 karuputke koloonia.	Taotleja kogu põllumajandusmaal on 2-3 karuputke kolooniat.	Taotleja kogu põllumajandusmaal on üle 3 karuputke koloonia.	
PÜSIVUS	Koheselt eemaldatav mõju	Kergesti eemaldatav mõju	Raskesti eemaldatav mõju	Püsiv mõju	Püsiv mõju, millel on rasked tagajärjed või oht inimeste või loomade tervisele
	KeA-d ei ole karuputke levikust teavitatud, aga kasutatakse meetmeid karuputke tõrjumiseks (väljakaevamine, kündmine, mürgitamine jne) või KeA-d on teavitatud karuputke levimisest pärast nõutud tähtaega.		KeA-d ei ole teavitatud põllumajandusmaal levivast karuputkest ja karuputke levikut ei tõrjuta.		

Toetuse vähendamine mittetahtliku rikkumise puhul: 3-4 punkti – 1%

5-9 punkti – 3%

10-13 punkti – 5%

14-15 punkti – 10%

Esmane kordumine 10%

Korduvalt korduv rikkumine või tahtlik rikkumine 15-100%

HPK 9 Keskkonnatundliku püsirohumaa kasutusotstarvet ei ole lubatud muuta, ega seda ka üles künda.

Keskkonnatundlik püsirohumaa on Natura 2000 võrgustiku alal asuv:

- 1) püsirohumaa, mille põllu muld on 100% ulatuses turvasmuld;
- 2) pärandniit või
- 3) inventeeritud väärtuslik püsirohumaa.

Pärandniitu või inventeeritud väärtuslikku püsirohumaad pole lubatud uuendada. Rohukamara uuendamine pealtkülvi teel, millega ei pöörata rohukamarat ümber, on lubatud ainult püsirohumaa puhul, mille muld on 100% ulatuses turvasmuld. Pärandniitu ega inventeeritud väärtuslikku püsirohumaad ei ole lubatud uuendada ka pealtkülvi teel.

(Maaeluministri 21.12.2022. a määrus nr 68 § 8)

Kontrollitakse kohapeal

	1	2	3	4	5
TÕSIDUS	Mõju nõude eesmärgile praktiliselt puudub	Mõju nõude eesmärgile on vähene	Mõju nõude eesmärgile on oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga oluline	Mõju nõude eesmärgile on väga raskete tagajärgedega või ohustab inimeste ja loomade tervist
	100% turvasmullaga alal on küntud ning sinna on külvatud rohhtaimed.	100% turvasmullaga alal on küntud ning sinna on külvatud muu kultuur kui rohhtaimed.	Pärandniit ja/või inventeeritud väärtuslik püsirohumaa on uuendatud pealtparandamise teel.	Üles on haritud pärandniit ja/või inventeeritud väärtuslik PR.	
	Ei oma mõju kogu tegevusele	Mõjutab vähe kogu tegevust	Mõjutab oluliselt kogu tegevust	Mõju väljub ettevõttest	Mõju väljub ettevõttest ning sellel on rasked tagajärjed või oht inimeste või loomade tervisele

ULATUS	Üles on haritud kuni 24,99% TPRI, pärandniitu ja/või inventeeritud väärtuslikku PRi või on uuendatud pärandniitu ja/või inventeeritud väärtuslikku PR.	Üles on haritud 25-49,99% TPRI, pärandniitu ja/või inventeeritud väärtuslikku PRi või on uuendatud pärandniitu ja/või inventeeritud väärtuslikku PRi.	Üles on haritud 50-74,99% TPRI, pärandniitu ja/või inventeeritud väärtuslikku PRi või on uuendatud pärandniitu ja/või inventeeritud väärtuslikku PRi.	Üles on haritud 75-100% TPRI, pärandniitu ja/või inventeeritud väärtuslikku PRi või on uuendatud pärandniitu ja/või inventeeritud väärtuslikku PRi.	
	Koheselt eemaldatav mõju	Kergesti eemaldatav mõju	Raskesti eemaldatav mõju	Püsiv mõju	Püsiv mõju, millel on rasked tagajärjed või oht inimeste või loomade tervisele
PÜSIVUS	TPR ala on küntud ja/või pärandniit või inventeeritud väärtuslik püsirohumaal on uuendatud pealt-parandamise teel ühel aastal.	TPR ala on küntud ja/või pärandniit või inventeeritud väärtuslik püsirohumaal on uuendatud pealt-parandamise teel kahel või rohkemal aastal.	TPR ala on küntud ja/või pärandniit või inventeeritud väärtuslik püsirohumaal on uuendatud pealt-parandamise teel kahel või rohkemal aastal ning tagasirajamise kohustus ei ole täidetud.		

Toetuse vähendamine mittetahtliku rikkumise puhul: 3-4 punkti – 1%
5-9 punkti – 3%
10-13 punkti – 5%
14-15 punkti – 10%

Esmane kordumine 10%

Korduvalt korduv rikkumine või tahtlik rikkumine 15-100%